

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
DLA MIASTA I GMINY SIEWIERZ
NA LATA 2012 - 2014

Spis treści

I.	Wstęp	str. 3
II.	Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	str. 5
III.	Cele Programu	str. 5
IV.	Adresaci Programu	str. 9
V.	Realizatorzy Programu	str. 9
VI.	Źródła finansowania	str. 9
VII.	Przewidywane efekty realizacji programu	str. 10
VIII.	Monitoring i ewaluacja	str. 10

I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Wzorem dla dzieci są rodzice (opiekunowie), a ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami a dziećmi oparte na obustronnej miłości, akceptacji i zrozumieniu. Problem dysfunkcyjności rodziny pojawia się wówczas, gdy nie jest ona w stanie realizować swoich podstawowych zadań, reguły i role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Jednym z wymiarów tego zjawiska jest przemoc w rodzinie (zwana także przemocą domową).

Przez przemoc w rodzinie, zgodnie z art. 2 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażających te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie nie jest tematem łatwym do badania. Istnieje wiele mitów i stereotypów, które przyczyniają się do pogłębienia tego problemu. Panuje na przykład powszechne przekonanie, że zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy wyłącznie rodzin z tzw. marginesu społecznego i jest związane wyłącznie z nadużywaniem alkoholu. Innym problemem jest przeświadczenie ludzi, że nie należy się wtrącać w sprawy rodzinne innych osób.

Zjawisko przemocy w rodzinie koncentruje się wokół dwóch przeciwległych biegunów. Jednym z nich jest sprawca przemocy, a drugi to jego ofiara. Sprawcy przemocy bywają bezwzględni - zniewalają swoje ofiary, stosując wobec nich groźby i demonstracje swojej siły. Natomiast ofiary przemocy w obliczu doświadczanej krzywdy są zwykle bierne, ich wyróżniającą cechą jest silne poczucie winy i przypisywanie sobie odpowiedzialności za akty agresji ze strony sprawcy.

Zachowania przemocowe mogą przyjmować różne formy i dokonywać się za pomocą różnych instrumentów. *Przemoc fizyczna* są to wszelkie działania polegające na użyciu siły fizycznej i prowadzące do nieprzypadkowych zranień, zasinień, zadrapań, krwawień, oparzeń itp. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, policzkowanie. *Przemoc psychiczna* to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne. Przejawem tego rodzaju przemocy są: wyzywiska, groźby, izolacja,

kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, krytykowanie, poniżanie, demoralizacja, ciągłe niepokojenie. *Przemoc seksualna* polega na zmuszaniu do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych, zaś *przemoc ekonomiczna* to działania prowadzące do uniemożliwiania dostępu do środków finansowych. Ta ostatnia realizowana jest min. poprzez niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy czy wyliczanie wydatków.

Doświadczenie przemocy w rodzinie może prowadzić osobę nią dotkniętą do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne są skutki stosowania przemocy wobec dzieci. Piętno tych trudnych przeżyć z dzieciństwa może bowiem odbić się echem w ich późniejszym, dorosłym życiu.

Mając na względzie powyższe fakty konieczne jest uzyskanie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podjęcie działań mających na celu edukację społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i sposobów radzenia sobie z tym problemem. Niezbędne jest także zapewnienie profesjonalnej pomocy zarówno ofiarom, jak i sprawcom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci krzywdzonych oraz będących świadkami aktów przemocy w swojej rodzinie.

Niniejszy Program opracowano w odpowiedzi na powyższe potrzeby. Jest to strategiczny plan działań, którego główną intencją jest realizacja zadań gminnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez promowanie oddziaływań profilaktycznych, wspieranie ofiar przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia oraz pracę ze sprawcami przemocy.

Podstawą opracowania i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 - 2016, ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 - 2013, ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.

Warto podkreślić, że niniejszy Program będzie realizowany wielopoziomowo przez wszystkie instytucje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Przyczyni się to do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy

w rodzinie, ograniczenia skali tego zjawiska, a także poprawy kondycji rodzin na terenie Miasta i Gminy Siewierz.

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Głównym zadaniem Programu jest usystematyzowanie i wzmocnienie działań i zadań realizowanych przez różne podmioty w tym zakresie, a także udzielanie szeroko rozumianego wsparcia dla rodziny.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie poprzez efektywne zapobieganie występowaniu tego zjawiska oraz stworzenie sprawnego systemu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie skuteczności działań lokalnych podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Siewierz

Zadania:

1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie celem zapobiegania wystąpienia tego zjawiska,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodziło do przemocy w rodzinie,
- prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Policja,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- szkoły,
- ośrodki zdrowia.

Termin realizacji: 2012-2014

Wskaźniki:

- liczba zdiagnozowanych przypadków przemocy w rodzinach,
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba spraw przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba posiedzeń grup roboczych,
- liczba zrealizowanych Planów Pomocy,
- liczba interwencji Policji,
- liczba spraw sądowych,

2. *Udzielanie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.*

Zadania:

1. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
2. Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym osób nadużywających substancji psychoaktywnych.

Działania:

- zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny,
- podejmowanie działań z zakresu interwencji kryzysowej,
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego, rodzinnego i socjalnego,
- zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy,
- zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym osób nadużywających substancji psychoaktywnych.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Policja,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- szkoły,
- ośrodki zdrowia.

Termin realizacji: 2012-2014

Wskaźniki:

- liczba działań podejmowanych w zakresie interwencji kryzysowej,
- liczba udzielonych porad specjalistycznych,
- liczba skierowań na terapię,
- liczba osób realizujących programy korekcyjno-edukacyjne.

3. *Poszerzanie wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz sposobów przeciwdziałania temu zjawisku.*

Zadania:

1. Zmiana postaw mieszkańców wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Przygotowanie i udostępnienie broszur i ulotek informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
3. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją - swoją i rówieśników.

Działania:

- rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej biuletynów informacyjnych, broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie,
- dostarczanie społeczeństwu informacji o instytucjach, które udzielają pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie,
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego, sprzyjających zachowaniom nieagresywnym
- prowadzenie tematycznych lekcji w szkołach,
- edukacja społeczeństwa w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie za pośrednictwem lokalnych mediów.

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Policja,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- szkoły,
- ośrodki zdrowia.

Termin realizacji: 2012-2014

Wskaźniki:

- liczba broszur i ulotek,
- liczba artykułów w prasie,
- uruchomienie zakładki na stronie internetowej dotyczącej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- liczba zajęć o charakterze edukacyjnym zrealizowanych w szkołach,
- liczba zorganizowanych wyjazdów, wycieczek i zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie skierowany jest przede wszystkim do:

- ofiar przemocy w rodzinie (w tym: dzieci, współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych),
- sprawców przemocy w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- przedstawicieli władz lokalnych,
- przedstawicieli instytucji służb pracujących z dziećmi (nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, pracownicy służby zdrowia, księża),
- mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny,
- szkoły,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Ośrodki zdrowia,
- Kościoły.

VI. ŹRÓDŁA FINASOWANIA

1. Z budżetu Gminy Siewierz w ramach środków pochodzących z opłat wnoszonych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. W ramach środków własnych jednostek (w zakresie zadań statutowych i ustawowych).
3. Ze źródeł zewnętrznych (w tym środki z budżetu państwa – programy).

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Minimalizacja zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Siewierz
3. Podejmowanie działań interwencyjnych w środowiskach dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.
4. Monitoring rodzin, w których występowało zjawisko przemocy w rodzinie.
5. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
6. Pogłębienie wiedzy społecznej o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
7. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
8. Zwiększenie skuteczności działania i dostępności do instytucji, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
9. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
10. Gromadzenie dokumentacji z podejmowanych działań wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy w rodzinie.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Realizacja programu będzie poddawana systematycznemu monitoringowi, który będzie polegał na zbieraniu i analizie danych pochodzących od instytucji odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań i działań programu. Celem monitoringu będzie ewaluacja programu tj. ocena skuteczności, użyteczności i efektywności podejmowanych działań. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu w przyszłości. Odpowiedzialny za całościowe monitorowanie programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Miejska, po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Siewierzu.